

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ziņojums par tirgus analīzi

Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK minētais tirgus:

Nr. 2 – savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā

Rīga, 2009.gada marts

Satura radītājs

Attēli	4
Tabulas	4
1. Ievads	6
1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas	6
1.2. Elektronisko sakaru likums	7
1.3. Noteikumi	8
1.4. Jaunais Ieteikums	8
2. Tirgus analīzes pirmā kārtā	9
2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita	9
2.2. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti	11
3. Tirgus analīzes otrās kārtas gaita	14
3.1. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību	14
3.2. Informācijas vākšana	17
3.2.1. Izmantotā informācija	17
3.2.2. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, 1. pielikums	18
3.2.3. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību 2. pielikums	20
4. Konkrētais tirgus	21
4.1. Jaunajā Ieteikumā minētais tirgus	34
4.2. Attiecīgie pakalpojumi	34
4.3. Situācija tirgū	37
4.4. Tirgus dalībnieki	38
4.4.1. Elektronisko sakaru komersanti	38
4.4.2. Piedāvātie pakalpojumi un starpsavienojumu nosacījumi	39
5. Nacionālā konsultācija	42
6. Konkurences padomes viedoklis	42
7. Tirgus definēšana	42
7.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums	42
7.1.1. Vai savienojumu uzsākšanas pakalpojumi un savienojumu pabeigšanas pakalpojumi veido vienotu tirgu?	42
7.1.2. Vai savienojumu uzsākšanas pakalpojumi un tranzīta pakalpojumi veido vienotu tirgu?	42
7.1.3. Vai pakalpojumi, nodrošinot operatora izvēli vietējiem, iekšzemes, starptautiskajiem izsaukumiem un izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem, veido vienotu tirgu?	44
7.1.4. Vai pakalpojumi, nodrošinot operatora izvēli un pakalpojumi nodrošinot maršrutēšanu uz īpašiem numuriem veido vienotu tirgu?	44
7.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums	45
7.3. Tirgus definēšanas rezultāti	45
8. Tirgus Analīze	45
8.1. Tirgus dalījums	45
8.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai	46
8.3. Kontrole pār būtisku infrastruktūru	47

8.4. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū)	48
8.5. Nepietiekama kompensējošā pirktpēja vai tās trūkums	49
8.6. Rezultāti	51
8.7. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū	51
9. Būtiskā ietekme tirgū	51
9.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana elektronisko sakaru komersantiem	51
9.2. Saistības	52
9.2.1. Caurredzamības saistības	52
9.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības	53
9.2.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības	53
9.2.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības	53
9.2.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam ..	54
9.3. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	55
9.3.1. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	55
9.3.2. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības	55
9.4. Elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū	57
9.4.1. SIA „Lattelecom”	57
9.5. Saistību efektivitātes analīze	58
9.5.1. SIA „Lattelecom” saistības	58
9.6. Secinājumi	60
Saīsinājumi	62

Attēli

1. attēls: Savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatoru izvēli	35
2. attēls: Savienojumu uzsākšana, lai maršrutētu savienojumus uz bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuriem	35
3.attēls: Vietējais tarifs	36
4.attēls: Mezgla tarifs	37
5.attēls: Dubultā mezgla tarifs	37
6. attēls: Attiecīgās tirgus daļas balss telefonijas tirgos	49

Tabulas

1.tabula: Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar BIT	11
2.tabula: Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar BIT	12
3.tabula: Tirgi ar vienu komersantu ar BIT	13
4.tabula: Otrā pielikuma struktūra	17
5.tabula: Piedāvātie pakalpojumi	19
6.tabula: Piedāvātie pakalpojumi	20
7.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	21
8.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas	21
9.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas	21
10.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	21
11.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas	22
12.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas	22
13.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām galalietotājiem	22
14.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām vairumtirdzniecībā	23
15.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītām piekļuvēm	23
16.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvēm	24
17.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvēm un izsaukumu veikšanu	24
18.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	24
19.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā	24
20.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	25
21.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts	25
22.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	26
23.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas	26
24.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas	26
25.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	26
26.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas	27
27.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas	27
28.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām galalietotājiem	27
29.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām vairumtirdzniecībā	28
30.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītām piekļuvēm	28
31.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumiem	28

32.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā	31
33.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā	31
34.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvēm	32
35.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvēm un izsaukumu veikšanu	32
36.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	32
37.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā	32
38.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	33
39.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts	34
40.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007.gadā	38
41.tabula: SIA „Lattelecom” savienojumu pabeigšanas tarifi	41
42.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2005	46
43.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2006	46
44.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007	46
45.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007 piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū	48
46.tabula: Tīkla struktūra 2007 g.	49
47.tabula: SIA „Lattelecom” starpsavienojumu līgumi	59

1. Ievads

Lai veicinātu konkurenci elektronisko sakaru nozarē Elektronisko sakaru likums (turpmāk – ESL) saskaņā ar Eiropas Kopienų (turpmāk - EK) elektronisko sakaru nozares regulējumu deleģē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk - Komisija) tiesības definēt konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus (tirgu definēšana), veikt definēto tirgu analīzi konkurences novērtēšanai šajos tirgos, lai noteiktu elektronisko sakaru komersantus (turpmāk – komersants) ar būtisku ietekmi tirgū (būtiskas ietekmes noteikšana), kā arī piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt speciālas prasības (saistības) komersantiem, kuru ietekme konkrētajā tirgū atzīta par būtisku (saistību noteikšana).

1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas

Tirgu definēšana ir ekonomiska rakstura analīze, kurā izmanto EK administratīvo un Eiropas Kopienų Tiesas (turpmāk – ET) juridisko pieredzi.

Definējot konkrētos tirgus elektronisko sakaru nozarē, tiek analizētas komersantu veiktās darbības tirgū. ESL definē elektronisko sakaru komersantu kā komersantu, kas veic divu veidu darbības – nodrošina elektronisko sakaru tīklu vai sniedz elektronisko sakaru pakalpojumu (turpmāk – pakalpojums).

ESL definē minētās darbības šādā veidā:

- elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana – elektronisko sakaru tīkla izveide, attīstīšana, ekspluatācija, kontrole un piekļuves nodrošināšana tam;
- elektronisko sakaru pakalpojums – pakalpojums, kuru parasti nodrošina par atlīdzību un kurš pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas elektronisko sakaru tīklos.

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši konkurences tiesībām, ir jāidentificē:

- visi tie pakalpojumi, kas veido identificējamu tirgus produktu (preču vai pakalpojumu tirgi);
- ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiek sniegtas preces vai pakalpojumi (ģeogrāfiskie tirgi).

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši ET praksei, ir jāidentificē tirgus funkcionālais līmenis:

- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti vairumtirdzniecībā (vairumtirdzniecības produktu tirgi);
- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti mazumtirdzniecībā (mazumtirdzniecības produktu tirgi).

Elektronisko sakaru nozarē tirgus sadalījums funkcionālā līmenī tiek izmantots tādēļ, ka regulējums, ko Komisija var piemērot vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības produktu tirgiem, atšķiras. Elektronisko sakaru nozarē vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi, ko viens komersants sniedz citiem komersantiem, un parasti tā ir daļa no elektronisko sakaru tīkla nodrošināšanas – pakalpojumi, kas tiek sniegti, nodrošinot piekļuvi un starpsavienojumu vai tālākpārdošanas veikšanai. Savukārt mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek

sniegti pakalpojumi galalietotājiem. Atbilstoši ESL abonents ir fiziska vai juridiska persona, kas ir noslēgusi līgumu ar elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju par konkrētu elektronisko sakaru pakalpojumu saņemšanu, bet galalietotājs ir elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājs, kas šos pakalpojumus neizmanto elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai citām personām.

Komisija, definējot konkrētos tirgus, izvērtē gan mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgus, gan attiecīgos vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgus. Komisija, veicot tirgu definēšanu un analīzi, var noteikt prioritāri analizējamos tirgus un/vai vairāku tirgu grupas (klasterus).

1.2. Elektronisko sakaru likums

Tirgus definēšanas un analīzes process pamatojas uz ESL:

- ESL 1. panta 7. punkts paredz, ka būtiska ietekme tirgū (turpmāk – BIT) ir tāds komersanta stāvoklis tirgū, kas līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim.
- Ņemot vērā komersantu sniegto informāciju un elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija saskaņā ar ESL 31. panta otro daļu nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar ESL 31. panta trešo daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū pastāv efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū. Saskaņā ar ESL 31. panta ceturto daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū nepastāv efektīva konkurence, tā saskaņā ar ESL 29. pantu nosaka komersantus, kuriem šajā tirgū ir būtiska ietekme.
- ESL 29. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija pēc elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanas un tirgus analīzes var noteikt komersantus, kuriem ir būtiska ietekme konkrētā tirgū. Komisija savu lēmumu pārskata ik reizi, kad tiek veikta elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšana un tirgus analīze. Komisija var atzīt, ka komersantam ir būtiska ietekme tirgū, ja tas individuāli vai kopā ar citiem komersantiem šajā tirgū atrodas tādā stāvoklī, kas ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, tas ir, ekonomiska spēka stāvoklī, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no citiem komersantiem, lietotājiem vai galalietotājiem.
- Izvērtējot, vai viens vai vairāki komersanti ir dominējošā stāvoklī tirgū, Komisija ievēro Eiropas Komisijas izstrādātas tirgus analīzes un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanas vadlīnijas.
- ESL 29. panta trešā daļa paredz, ka komersantam, kuram ir būtiska ietekme atsevišķā tirgū, var būt būtiska ietekme arī saistītā tirgū, ja saikne starp šiem diviem tirgiem ļauj ietekmi vienā tirgū paplašināt uz otru (saistīto) tirgu, tādējādi nostiprinot komersanta ietekmi tirgū.
- ESL 30. panta pirmā daļa paredz, ka Komisija, ievērojot elektronisko sakaru pakalpojumu ģeogrāfisko dalījumu un citus valstī esošus īpašus apstākļus, kā arī Eiropas Komisijas Ieteikumu par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, nosaka konkrētos elektronisko sakaru

pakalpojumu tirgus. ESL 30. panta otrā daļa paredz, ka, nosakot konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus, Komisija konsultējas ar komersantiem Komisija noteiktajā konsultāciju kārtībā un, ja nepieciešams, ar Konkurences padomi.

- Saskaņā ar ESL 30. panta otro daļu, nosakot no Eiropas Komisijas Ieteikumā minētajiem tirgiem atšķirīgus tirgus, Komisija pirms attiecīga lēmuma pieņemšanas konsultējas ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem un lēmuma projektu saskaņo ar Eiropas Komisiju. Ja Eiropas Komisija, izvērtējusi Komisijas lēmuma projektu par elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanu, norāda, ka tas radīs šķēršļus vienotam Eiropas Kopienas tirgum vai neatbilst Eiropas Kopienas tiesību aktiem, Komisija atliek lēmuma projekta pieņemšanu uz diviem mēnešiem, lai saņemtu Eiropas Komisijas viedokli. Ja Komisija saņem Eiropas Komisijas viedokli par lēmuma projektu, tas saskaņā ar šo viedokli lēmuma projektu groza, atsauc vai nepieņem.

1.3. Noteikumi

Lai veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus definēšanai un tirgus analīzei, ESL paredz Komisijai tiesības izdot šādus noteikumus:

- Noteikumus par publisko konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem saskaņā ar ESL 8. panta pirmās daļas 11. punktu un 30. panta otro daļu;
- Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību saskaņā ar ESL 31. panta pirmo daļu.

1.4. Jaunais Ieteikums

2007. gada 17. decembrī Eiropas Komisija publicēja jauno Ieteikumu par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2007/879/EK) (turpmāk – jaunais Ieteikums).

1.4.1. Jaunajā Ieteikumā minētie tirgi

Jaunajā Ieteikumā ir minēti 7 tirgi:

Mazumtirdzniecības līmenī:

1. piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām.

Vairumtirdzniecības līmenī:

2. savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
3. savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
4. piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot daļēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā;
5. platjoslas piekļuve;
6. nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
7. balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos.

Jaunais Ieteikums nosaka, ka gadījumā kad valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka tiek ņemti vērā šādi trīs kumulatīvi kritēriji:

- a) augsti un ilglaicīgi šķēršļi ienākšanai tirgū; tie var būt strukturāli, juridiski vai regulatīvi;

- b) tirgus struktūra, kas nav vērsta uz efektīvu konkurenci attiecīgā laikposmā; piemērojot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis aiz ienākšanas šķēršļiem;
- c) piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevar pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības

2. Tirgus analīzes pirmā kārtā

2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita

Pamatojoties uz ESL un saskaņā ar Komisijas 2007.gada 30.maija lēmumu Nr.156 apstiprinātajiem Noteikumiem par konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem, Komisijas 2005.gada 31.augusta lēmumu Nr.182 apstiprinātajiem Noteikumiem par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību un 2005. gada maijā publicēto Elektronisko sakaru tirgus analīzes koncepciju (turpmāk – koncepcija) Komisija definēja un analizēja 17 no 18 tirgiem, kuri ir minēti Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra Ieteikumā 2003/311/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK:

Mazumtirdzniecības līmenī:

- Tirgus Nr. 1: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām;
- Tirgus Nr. 2: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām;
- Tirgus Nr. 3: fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumu, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 4: fiziskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 5: juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 6: juridiskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 7: nomāto līniju minimālā kopa.

Vairumtirdzniecības līmenī:

1. Tirgus Nr. 8: savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
2. Tirgus Nr. 9: savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
3. Tirgus Nr. 10: tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
4. Tirgus Nr. 11: atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus;
5. Tirgus Nr. 12: platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība;
6. Tirgus Nr. 13: nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;

7. Tirgus Nr. 14: nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība;
8. Tirgus Nr. 15: piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos;
9. Tirgus Nr. 16: balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos;
10. Tirgus Nr. 18: apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem.

Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanos spēkā 2007. gada 30. jūnijā, Komisijai zuda pienākums analizēt tirgu Nr. 17: nacionālais tirgus starptautiskajai viesabonēšanai publiskajos mobilajos tīklos.

Komisija uzsāka tirgus analīzes pirmo kārtu ar datu vākšanas procesu 2005. gada rudenī. Pēc pirmo trīs tirgu (tirgi Nr. 8 – 10) definēšanas un analīzes Komisija 2006. gada 31. martā paziņoja Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) par rezultātiem un 2006. gada 28. aprīlī saņēma EK atbildes vēstuli ar komentāriem. Ņemot vērā EK komentārus, Komisija 2006. gada 30. jūnijā lēma par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū un par piemērojamām saistībām un pienākumiem visos trīs tirgos.

Laika posmā līdz 2007.gada 7. martam Komisija bija paziņojusi EK par visiem tirgiem elektronisko sakaru nozarē, izņemot tirgu Nr. 18 (un Nr. 17) un pieņēmusi lēmumus par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū un par tiem piemērojamām saistībām, pienākumiem. Par vēl septiņiem elektronisko sakaru pakalpojumu tirgiem EK izteica savus komentārus, par pārējiem tirgiem komentāru nebija.

Saistībā ar tirgu Nr. 18 radās īpaša situācija.

2006. gada 6. februārī Konkurences padome saņēma biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” 2006. gada 30. janvāra iesniegumu Nr.4-01/06 „Par radio un televīzijas programmu pārraidīšanas tarifiem”, kurā tā norādīja uz valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” (turpmāk – LVRTC) nevienlīdzīgu attieksmi pret biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” biedriem, nosakot raidorganizācijām dažādus maksājumus par programmu pārraidīšanu.

Konkurences padome 2006.gada 3.martā nolēma ierosināt lietu un definēja un pētīja konkrēto tirgu.

2007.gadā 13.jūnijā Konkurences padome pieņēma lēmumu Nr. E02-64 „Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu, Lieta Nr. 234/06/10/3; Par Konkurences likuma 13.panta iespējamo pārkāpumu va/s „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” darbībā” (turpmāk - Konkurences padomes Lēmums). Pamatojoties uz tirgus definīciju un veikto tirgus analīzi, Konkurences padome nolēma piemērot LVRTC tiesiskos pienākumus. Komisija atbalsta Konkurences padomes tirgus definīciju un analīzi un līdz ar to izmanto savā tirgus analīzē Konkurences padomes tirgus analīzes rezultātus.

Komisija, ievērojot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9. panta otro daļu, Elektronisko sakaru likuma 8. panta otro daļu un Administratīvā procesa likuma 65. panta otro daļu, kā arī saskaņā ar labas pārvaldības un lietderības principu, tirgus „apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem” definēšanu un analīzi veica pēc Konkurences padomes Lēmuma pieņemšanas.

2007. gada 5. oktobrī Komisija paziņoja EK par situāciju tirgū Nr. 18 un 2007. gada 5. novembrī saņēma EK atbildi, ka tai nav komentāru.

2.2. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti

Komisija konstatēja, ka vienā tirgū (tirgus Nr. 15) pastāv efektīva konkurence. Tirgus Nr. 14 atbilst 2. no tā saucamajiem trīs kritērijiem un pašreizējos apstākļos *ex ante* regulēšana tajā nav nepieciešama. Tirgus Nr. 18 atbilst 3.kritērijam un Komisija konstatēja konkurences tiesību pieteikamību konkurences problēmu novēršanai un secināja, ka pašreizējos apstākļos nav nepieciešama Komisijas iejaukšanās.

1.tabula: Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar BIT

Tirgus	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	trīs kritēriju pārbaude
nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība	14	nav	nav	jā
piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos	15	nav	nav	nē
apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem	18	nav	nav	jā

Divos tirgos (Nr. 9 un 16) ir vairāk kā viens komersants ar būtisku ietekmi tirgū, jo šajos tirgos katrs publiskais telefonu tīkls ir definējams kā atsevišķs konkrētais tirgus.

2.tabula: Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar BIT

Tirgus	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	saistības
savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā	9	SIA "Lattelecom" un 15 citi komersanti	jā	SIA "Lattelecom": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības Citi komersanti: 1) Caurredzamības saistības
balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos	16	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA SIA "Tele2" AS "Telekom Baltija" SIA "BITE Latvija"	jā	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA un SIA "Tele2": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības AS "Telekom Baltija" un SIA "BITE Latvija" 1) Caurredzamības saistības 2) Vienlīdzīgas attieksmes saistības

3.tabula: Tirgi ar vienu komersantu ar BIT

Apkārtojums	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana fiziskām personām	1	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējas izvēles pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām	2	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējas izvēles pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	3	SIA „Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	4	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	5	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	6	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
nomāto līniju minimālā kopa	7	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu 2) Caurredzamības saistības 3) Tarifu regulēšanas saistības
savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	8	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	10	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem vairumtirdzniecībā, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus	11	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība	12	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība	13	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Tarifu regulēšanas saistības 4) Atdalītas finanšu uzskaites saistības

3. Tirgus analīzes otrās kārtas gaita

3.1. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību

Ņemot vērā ESL noteikto, ka Komisija nosaka tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, Komisija 2005. gada 31. augustā ar lēmumu Nr. 182 apstiprināja Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību.

Komisija grozīja Noteikumus ar 2006. gada 26. jūlija lēmumu Nr. 196 un ar 2007. gada 16. maija lēmumu Nr. 140. 2008. gada jūnijā ar lēmumu Nr. 206 Komisija apstiprināja jaunus Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību (turpmāk – Noteikumi).

Noteikumi paredz, ka komersanti iesniedz Komisijai katru gadu līdz 1. augustam informāciju par esošā kalendārā gada 1. pusgadu un līdz 1. februārim informāciju par iepriekšējā kalendārā gada 2. pusgadu, pilnīgi un precīzi aizpildot Noteikumu 1. pielikumā noteikto veidlapu.

Komisija 1. pielikumā noteica iesniegt informāciju par ieņēmumiem, nodrošinot šādus pakalpojumus:

1. Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem
Iekšzemes sarunas
Starptautiskās sarunas
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā
tai skaitā:
vairumtirdzniecībā
mazumtirdzniecībā
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā
Savienojumu pabeigšana
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā
10. citi

Papildus, Komisija noteica iesniegt informāciju par pakalpojumu sniegšanai izmantoto tīkla veidu:

1. fiksētais elektronisko sakaru tīkls;
2. mobilais elektronisko sakaru tīkls;
3. kabeļtelevīzijas tīkls;
4. satelītu elektronisko sakaru tīkls;
5. satelītu mobilais elektronisko sakaru tīkls;
6. radiokomunikāciju tīkls.

Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši saskaņā ar noteikumu 5. un 6.punktu, nosaka tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem un/vai, kuri iesniedz Komisijai tiem nosūtītās 2.pielikuma veidlapas. Saskaņā ar noteikumu 7. punktu Komisija nosūta visiem komersantiem, kurus Komisija noteikusi par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū, attiecīgajam konkrētajam tirgum atbilstošas

2.pielikuma veidlapas un saskaņā ar noteikumu 8.punktu Komisija nosūta 2.pielikuma veidlapas vismaz četriem tiem komersantiem, kuru katra īpatsvars no kopējiem ieņēmumiem no attiecīgo elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas dilstošā secībā ir vislielākais.

Izmantojot Noteikumu 2.pielikuma 38 veidlapas, ir apkopota gan kvantitatīva, gan kvalitatīva rakstura detalizēta informācija par noteiktu pakalpojumu sniegšanu 2005., 2006. un 2007.gadā.

- Kvantitatīvā informācija: par finanšu rādītājiem, īpašuma struktūru, tīklu struktūru, ģeogrāfisko pārklājumu, tarifu plāniem, lietotāju un piekļuvju skaitu, ieņēmumiem, noslodzes, starpsavienojuma punktiem u.t.t.
- Kvalitatīvā informācija: jautājumi par barjerām (administratīvām vai ekonomiskām) ienākšanai elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos, plānotām investīcijām, galvenajiem konkurentiem, starpsavienojumu līgumiem u.t.t.

Komisija informācijas par pakalpojumu sniegšanu apkopošanai nolēma izmantot anketu, kurā jautājumi nav sasaistīti ar Ieteikumā minētiem tirgiem. Saikne starp pieprasīto informāciju un Ieteikumā minētiem tirgiem varētu ierobežot informācijas izmantošanu analīzes procesā. Gadījumā, ja jautājumi būtu iedalīti atbilstoši Ieteikumā minētajiem tirgiem, Komisija uzskata, ka varētu izveidoties situācija, ka komersanti varētu apstrīdēt tirgus analīzes secinājumus, balstoties uz argumentu, ka Komisijai nav tiesību izmantot informāciju, kura anketā iedalīta tirgū A, lai definētu un analizētu tirgu B.

Tomēr, lai, pirmkārt, novērtētu ietekmes kā vertikālas, tā horizontālas pārvešanu starp tirgiem un, otrkārt, analizētu tādus kritērijus kā, piemēram, komersantu īpatsvars, komersanta tehnoloģiska rakstura priekšrocības vai pārkums un privilēģēta pieeja kapitālu tirgiem vai finanšu resursiem, pakalpojumu sasaistīšana, Komisija izmanto visus tai pieejamos publiskos vai Komisijas rīcībā esošos datus.

Informācijas pieprasījuma saistībā ar Noteikumu 2.pielikumu saturs skatāms 4.tabulā.

4.tabula: Otrā pielikuma struktūra

1	Vispārīgā informācija
2	Tīkla struktūra
3	Pakalpojumi
4	Ieņēmumi
Mazumtirdzniecība	
5	Fiksētais tīkls: Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem
6	Fiksētais tīkls: Iekšzemes izsaukumu ilgums
7	Fiksētais tīkls: Starptautiskā noslodze
8	Fiksētais tīkls: Starptautiskā noslodze
9	Fiksētais tīkls: Sasaistītie un citi pakalpojumi
10	Fiksētais tīkls: Operatora izvēle/numura saglabāšanas pakalpojums
11	Fiksētais tīkls: Ieņēmumi
12	Mobilais tīkls: Galalietotāji/noslodze
13	Mobilais tīkls: Numura saglabāšanas pakalpojums
14	Mobilais tīkls: Ieņēmumi
15	Interneta piekļuves pakalpojumi: Abonēšana
16	Interneta piekļuves pakalpojumi: Ieņēmumi
17	Taksofoni
18	Taksofoni: Ieņēmumi
19	Nomātās līnijas: Galalietotājiem
20	Nomātās līnijas: Ieņēmumi no galalietotājiem
21	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Abonēšana
22	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Ieņēmumi
Vairumtirdzniecība	
23	Piekļuve abonentiņijai vairumtirdzniecībā
24	Piekļuve abonentiņijai vairumtirdzniecībā: Ieņēmumi
25	Piekļuve abonentiņijai vairumtirdzniecībā: līniju skaits
26	Starpsavienojums: Vispārīgā informācija
27	Starpsavienojums: Starptautiskā noslodze
28	Starpsavienojums: Iekšzemes noslodze
29	Starpsavienojums: Ieņēmumi
30	Starpsavienojums: Maksājumi citiem komersantiem
31	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: lietotāji
32	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Ieņēmumi un tarifi
33	Nomāto līniju vairumtirdzniecība: vispārīgie jautājumi
34	Nomātās līnijas - vairumtirdzniecība
35	Nomātās līnijas - vairumtirdzniecība: Ieņēmumi un tarifi
36	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā
37	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: Ieņēmumi
38	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: Noslodze

3.2. Informācijas vākšana

3.2.1. Izmantotā informācija

Komisija tirgus definēšanai un tirgus analīzei izmanto šādu informāciju:

- datus, kas tieši iegūti no tirgus dalībniekiem, tiem iesniedzot informāciju uz speciālu Komisijas izstrādātu anketu jautājumiem (anketu dati, iepriekš minēto Noteikumu 1. un 2.pielikumi);

- datus, kas netieši iegūti no lietotājiem un komersantiem tirgus analīzes rezultātā (tirgus analīzes dati);
- publiski pieejamus datus, piemēram, statistisko informāciju (publiskie dati);
- datus, kas ir Komisijas rīcībā par tirgus dalībnieku (komersantu) iepriekšējo rīcību Komisijas darbības laikā (dati par tirgus dalībnieku rīcību).

3.2.2. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, 1. pielikums

Līdz 2007. gada 15. novembrim Komisija saskaņā ar Noteikumiem saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (1.pielikums) par 2007.gada pirmo pusgadu no 362 komersantiem (85 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtāms Noteikumu 2. pielikums par 2005. un 2006. gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt analīzes rezultātu.

Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam:

5.tabula: Piedāvātie pakalpojumi

Pakalpojums	komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	62
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	36
Iekšzemes sarunas	40
Starptautiskās sarunas	43
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	35
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	14
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	16
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	243
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā	5
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	43
tai skaitā:	
vairumtirdzniecībā	1
mazumtirdzniecībā	28
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	8
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā	3
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	12
Savienojumu pabeigšana	17
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	12

Līdz 2008. gada 1. septembrim Komisija saskaņā ar Noteikumiem saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (1.pielikums) par 2007.gada otro pusgadu no 371 komersantiem (82,81 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtāms Noteikumu 2. pielikums pa 2007 gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt analīzes rezultātu.

Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam:

6.tabula: Piedāvātie pakalpojumi

Pakalpojums	komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	59
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	39
Iekšzemes sarunas	49
Starptautiskās sarunas	45
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	40
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	21
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	18
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	230
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā	
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	41
tai skaitā:	3
vairumtirdzniecībā	
mazumtirdzniecībā	32
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	4
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā	5
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	11
Savienojumu pabeigšana	21
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	13

3.2.3. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību 2. pielikums

Komisija vāca datus par tirgus situāciju divos posmos:

Pirmais posms:

Saskaņā ar Noteikumu 5. punktu Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši, noteica tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem, kuriem līdz 2007. gada 13. novembrim jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2. pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā: piekļuves nodrošināšana galalietotājiem
4. komersanti.

7.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes sarunas:
4. komersanti.

8.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	ZetCOM		
SIA	BITE Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, starptautiskās sarunas:
4. komersanti.

9.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4. komersanti.

10.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELENET		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes sarunas:
4. komersanti.

11.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: starptautiskās sarunas
10. komersanti.

12.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Master Telecom		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	TELEFANT		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem:
4 komersanti.

13.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	TELIA LATVIJA		
SIA	LINX TELECOMMUNICATIONS LATVIA		
SIA	Baltcom Fibre	-	-

Viens komersants (SIA „Baltcom Fibre”) 1. anketā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fibre” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā:
8 komersanti.

14.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Radio Telecommunication Network		
SIA	Livas		
SIA	Baltcom Fibre	-	-

Viens komersants (SIA „Baltcom Fiber”) 1. anketā nenorādīja vai tas sniedz nomātās līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fiber” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana:
1 komersants.

15.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītām piekļuvēm

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus:
Komisija vēl nav pieprasījusi informāciju par interneta piekļuves pakalpojuma nodrošināšanu mazumtirdzniecībā.
- Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi:
Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanās spēkā 2007.gada 30.jūnijā, Komisija ar tirgus analīzi saistīto pasākumu ietvaros vairs neplāno apkopot datus par starptautiskās viesabonēšanas pakalpojumiem.
- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu:
Sakarā ar tirgus Nr. 18 vēlo analīzi Komisija vēl nav pieprasījusi informāciju par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem
- platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā:
5 komersanti.

16.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvēm

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TALK POINT		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā:
2 komersanti.

17.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvēm un izsaukumu veikšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		

- starpsavienojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā:
4 komersanti.

18.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā:
Savienojumu uzsākšana
4 komersanti.

19.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	IT Group		
AS	LATVENERGO		
SIA	TELENET		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā:
savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8. punktu Komisija, nosūtīja 2. pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 9. tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus elektronisko sakaru tīklā ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildu pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt

savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2007. gadā vai no komersantiem, kuriem ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, pavisam 22 komersantiem.

20.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
SIA	TELENETS		
SIA	AUGSTCELTNE		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	UNISTARS		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	DIRECT		
SIA	D-COM		
SIA	LATTELENET		
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	OPTRON		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	SIGIS		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENET		
SIA	Interneta Pasaule		
SIA	HIG Serviss Baltija		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, tranzīts:
4 komersanti.

21.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	IT Group		
SIA	CSC TELECOM		

Otrais posms:

Saskaņā ar Noteikumu 5. punktu Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši, noteica tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā

elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem, kuriem līdz 2008. gada 8., 15. oktobrim un 17. oktobrim (tikai interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem) jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2. pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4 komersanti.

22.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes sarunas:
4 komersanti.

23.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Zetcom		
SIA	Bite Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, starptautiskās sarunas:
4 komersanti.

24.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
SIA	Zetcom		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4 komersanti.

25.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IME PLUS		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes sarunas:
6 komersanti.

26.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	LATVENERGO		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		
SIA	MWTV		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā starptautiskās sarunas:
14 komersanti.

27.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefoniju fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskās sarunas

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
AS	Telekom Baltija		
SIA	Telefant		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		
SIA	SIGIS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	MWTV		
SIA	LATTELENET		
SIA	Datagrupa.lv		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem:
5 komersanti.

28.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		

SIA	EQUANT LATVIA Ltd	
SIA	VELS	
SIA	CITYNET	
SIA	TELIA LATVIJA	

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1. anketā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā:
8 komersanti.

29.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomātām līnijām vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
SIA	Baltcom Fiber		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Radio Telecommunication Network		
SIA	EQUANT LATVIA Ltd		

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1. anketā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana:
2 komersanti.

30.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītām piekļuvēm

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	FASTNETS		
SIA	Lattelecom		

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus:
96 komersanti.

31.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
--	------------	----------------	-------------

SIA	Lattelecom
SIA	TELECENTRS
SIA	TELIA LATVIJA
SIA	LATNET Serviss
SIA	Balticom
AS	Telekom Baltija
SIA	MĪTS LV
SIA	Interneta Pasaule
SIA	IZZI
SIA	DAUTKOM TV
SIA	IZZI COM
SIA	BALTKOM TV SIA
SIA	PRONETS
SIA	Bite Latvija
SIA	MFL Serviss
SIA	OPTILINE
SIA	LIVAS NET
SIA	BALTINET DATA
AS	LATVENERGO
SIA	TELENET
SIA	OSTKOM
SIA	MPE NETS
SIA	Kopideja
SIA	Lattelecom Technology
LU aģentūra	LATVIJAS UNIVERSITĀTES MATEMĀTIKAS UN INFORMĀTIKAS INSTITŪTS
SIA	Elektrons & K
SIA	PROMEDIA
SIA	BAS GRUPA
SIA	TEKALATS
SIA	Infonet sistēmas
SIA	TERABITS
SIA	CITYNET
SIA	MICROLINES
SIA	SkaTVis
SIA	FASTNETS
SIA	DATU TEHNOLOĢIJU GRUPA
SIA	NEOLAINS
SIA	VIS IT
SIA	MIKRONET
SIA	TECHNONET
SIA	Media Centrs "Kurzeme"
SIA	JUCOM
SIA	DT KOMUNIKĀCIJAS
SIA	ALDEMS
SIA	UNISAT
SIA	Baltijas telekomunikāciju tīkli
SIA	UNINET
SIA	NEONETS
SIA	4 NETS
SIA	UNISTARS

SIA	JŪLIJA O
SIA	DATORI UN DATORTĪKLI
SIA	LAIN NET
SIA	SL.NET
SIA	ELIDARS
SIA	Studio 7 PRO
SIA	GP SYSTEMS
SIA	GLOBAL DVA
SIA	Datagrupa.lv
SIA	MWTV
SIA	A TECHNOLOGIES
SIA	LV DATS
SIA	JUNIK
SIA	GROTEKS
SIA	ILVA Ltd
SIA	MAKSINETS
SIA	SV NETS
SIA	LATVIJAS DATORU TĪKLI
SIA	IZZI Ultracom
SIA	SALASPILS DATORU TĪKLI UN INFORMATĪVĀS TEHNOLOĢIJAS
SIA	NITE DATORU SISTĒMAS
SIA	AIRCOM
SIA	ZEDNET
SIA	KENGANETS
SIA	Kurzemes datorcentrs
SIA	LANCOM
SIA	PROMAKS
SIA	ITrisinājumi.lv
SIA	SABINA-S
SIA	EVALS
SIA	DEMVAR
SIA	Boldnet
SIA	QWERTY
SIA	RSS LTD.
SIA	PC ABC
SIA	MULTITONE BALT
SIA	OPTRON
SIA	M-Stils
SIA	PROLAIN
SIA	Kurzemes IT
SIA	MICRONET
SIA	Komercentrs DATI grupa
SIA	ALFA LINKS
SIA	Šilale
SIA	EIKATIK
SIA	DATORCENTRS

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu vairumtirdzniecībā :
5 komersanti

32.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	Valkas Elektrons		
SIA	KTV Universs		
SIA	KTV TELEANSS		
SIA	ZS Lagzdiņas		
SIA	DOBELES TELESAT		

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universs”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un „SIA „DOBELES TELESAT”) 1. anketā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem pieciem komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu mazumtirdzniecībā : 21 komersanti

33.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IZZI		
SIA	DAUTKOM TV		
SIA	TELEVIDEOTĪKLS		
SIA	FAO		
SIA	OSTKOM		
SIA	LIVAS KTV		
SIA	Elektrons & K		
SIA	SkaTVis		
SIA	ELEKTRONS S		
SIA	Radošā apvienība "MODĒMS"		
SIA	ARDI		
SIA	RĪGAS RADIOTRANSLĀCIJA		
SIA	L.A.T.		
SIA	Lattelecom		
SIA	Elektrons		
SIA	KTV Universs	-	-
SIA	Valkas Elektrons	-	-
SIA	KTV TELEANSS	-	-
SIA	ZS Lagzdiņas	-	-
SIA	DOBELES TELESAT	-	-

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universs”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un „SIA „DOBELES TELESAT”) 1. anketā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem pieciem

komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā:
5 komersanti.

34.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvēm

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	IZZI COM		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā:
2 komersanti.

35.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvēm un izsaukumu veikšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Bite Latvija		

- starpsavienojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā:
4 komersanti.

36.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Bite Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana:
5 komersanti.

37.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
SIA	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		

AS	LATVENERGO	
----	------------	--

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. anketa neuzrādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā :
savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8. punktu Komisija, nosūtīja 2. pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 3. tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus elektronisko sakaru tīklā ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildu pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2008. gadā vai no komersantiem, kuriem ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, pavisam 17 komersantiem.

38.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	LATTELENET		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Interneta Pasaule		
AS	LATVENERGO		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
SIA	TELENETS		
SIA	Augstceltne		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TELENET		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	UNISTARS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	Direct		
SIA	D-COM		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. anketā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā:
transīts
6 komersanti.

39.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
AS	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		
AS	Telekom Baltija		
SIA	OPTRON		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. anketā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

4. Konkrētais tirgus

4.1. Jaunajā lēteikumā minētais tirgus

Ziņojums sagatavots par šādu jaunajā lēteikumā minēto tirgu:

savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā (turpmāk - tirgus 2).

Tirgus 2 ir identisks ar tirgu 8, kas ir minēts Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra lēteikumā 2003/311/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK.

4.2. Attiecīgie pakalpojumi

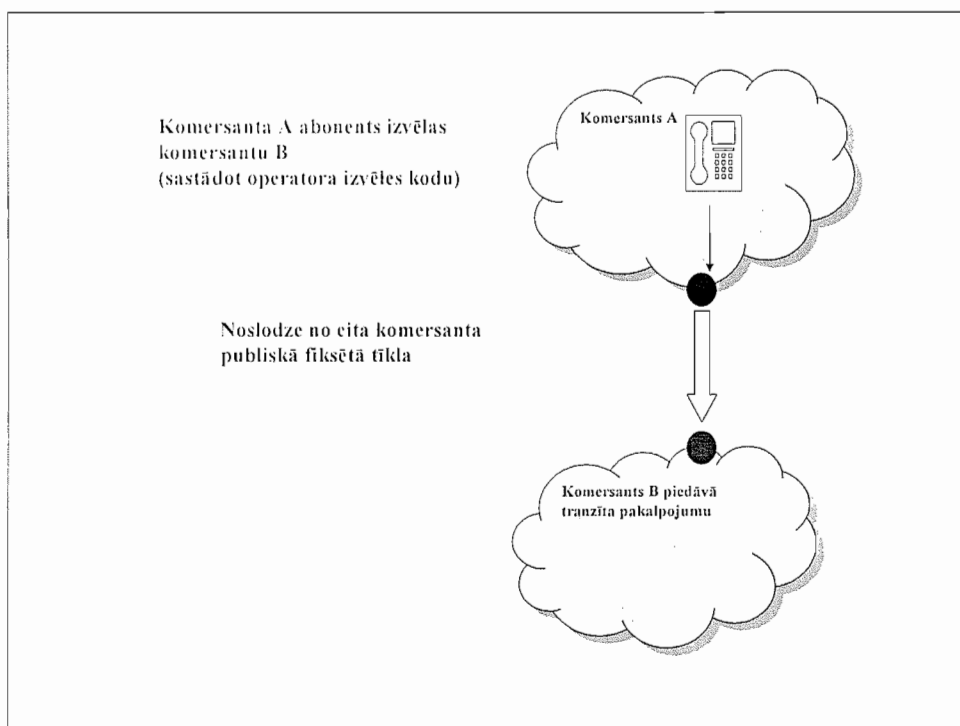
- Savienojumu uzsākšana ir komersanta sniegts vairumtirdzniecības pakalpojums, kas nodrošina izejošās noslodzes maršrutēšanu no tīkla pieslēguma punkta komersanta tīklā uz pirmo komutatīvo iekārtu pēc pieslēguma punkta, kuru var izmantot starpsavienojumam. Pakalpojuma lietotāji ir citi komersanti, kuriem ir publiskie telefonu tīkli un kuri piedāvā operatora izvēles pakalpojumus vai kuru klienti veic izsaukumus uz cita komersanta īpašiem numuriem.

Savienojumu uzsākšanas pakalpojumus var izmantot divos gadījumos:

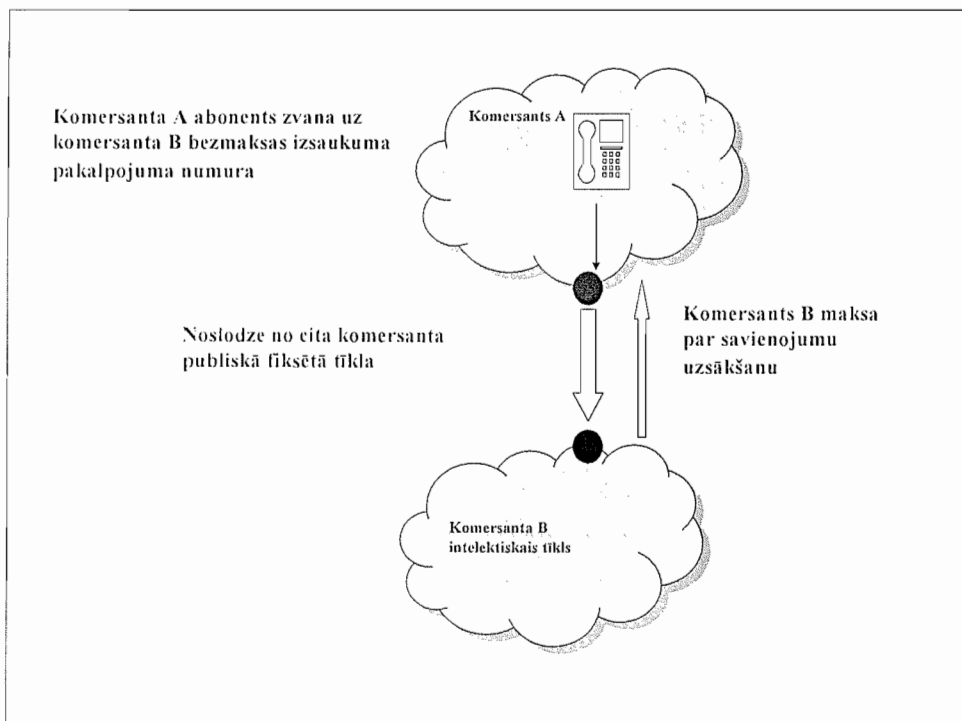
- lai nodrošinātu operatoru izvēli (skat. 1.attēlu);
- lai maršrutētu savienojumus uz īpašiem numuriem, īpaši uz bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuriem (skat. 2.attēlu), kuri atrodas cita komersanta inteligētajā tīklā.

Abos gadījumos noslodze tiek maršrutēta no viena komersanta A publiskā fiksētā tīkla uz komersanta B tīklu, neizmantojot noslodzes tranzītu caur cita komersanta tīklu.

1. attēls: Savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatoru izvēli

2. attēls: Savienojumu uzsākšana, lai maršrutētu savienojumus uz bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuriem

Starpsavienojumu pakalpojumu tarifus var aprēķināt divos veidos:

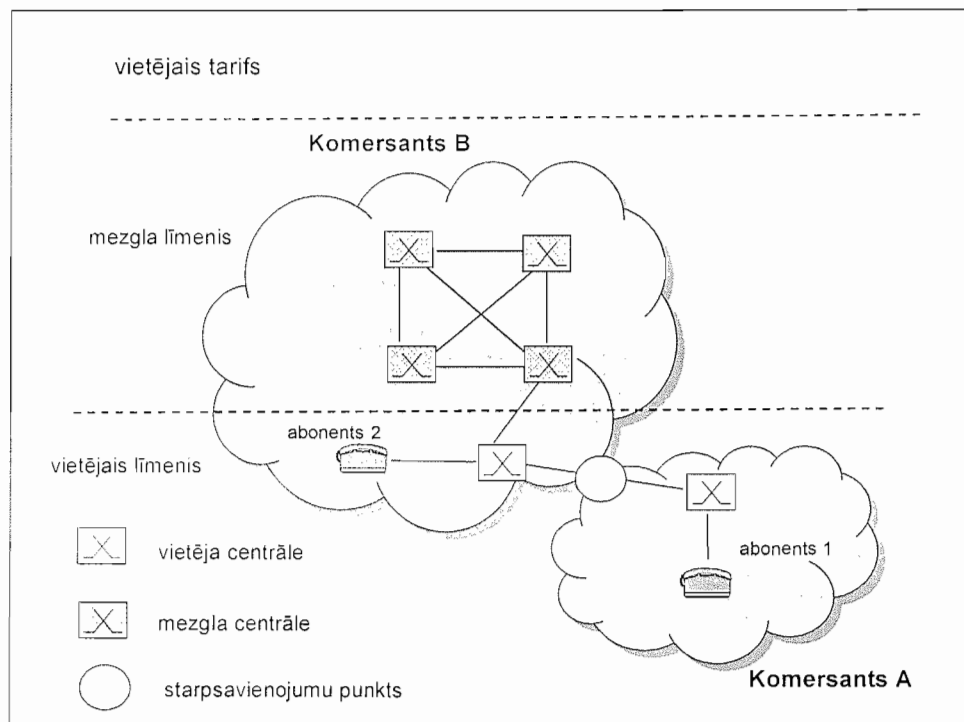
1) par nemainīgu maksu („flat rate”): viens tarifs neatkarīgi no attāluma vai izmantotajiem elektronisko sakaru tīklu elementiem

2) izmantotajiem elektronisko sakaru tīklu elementiem (uz tīklu elementiem pamatota tarifu struktūra, - *element based charging* - EBC). Komersants maksā tikai par izmantotajām iekārtām (skat. 3., 4. un 5. attēlus).

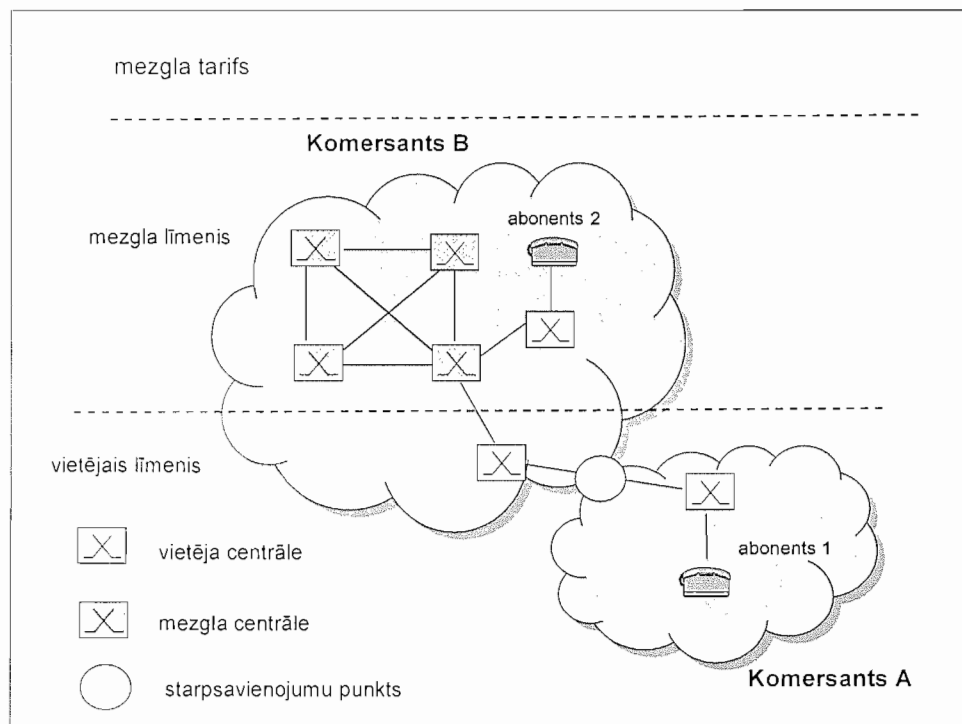
EBC struktūrā ir trīs tarifu līmeņi:

- vietējais tarifs
- mezgla tarifs
- dubulta mezgla tarifs

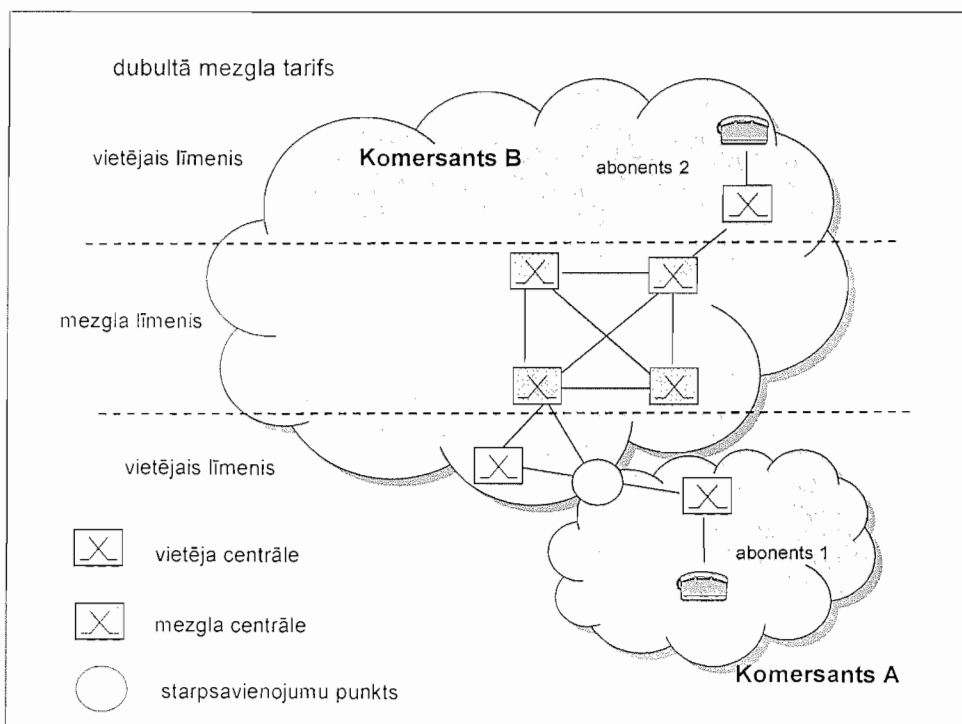
3.attēls: Vietējais tarifs

4.attēls: Mezgla tarifs

5.attēls: Dubultā mezgla tarifs

4.3. Situācija tirgū

Pavisam pieci komersanti 2007. gadā piedāvāja savienojumu uzsākšanas pakalpojumus, bet tikai SIA „Lattelecom” piedāvāja pakalpojumus ievērojamā apjomā.

Nemot vērā Noteikumu 5, 6, 7. un 8. punktus Komisijai būtu nepieciešams pieprasīt detalizētu informāciju (Noteikumu 2. pielikums) tikai no četriem tirgus dalībniekiem. Tā kā Noteikumu 2. pielikumā informācija par starpsavienojumiem netiek sīkāk iedalīta un vienā veidlapā tiek prasīta informācija par trim starpsavienojumu pakalpojumu veidiem, Komisija saņēma informāciju par savienojumu uzsākšanas pakalpojumu nodrošināšanu no 24 komersantiem.

Analizējot 2. pielikumu Komisija secināja, ka

- pieci komersanti sniedz savienojumu uzsākšanas pakalpojumus;
- citi komersanti, kuri minēti 19. un 37. tabulā nesniedz savienojumu uzsākšanas pakalpojumus, bet neprecīzi aizpildīja Noteikumu 1. pielikumu.

Šādi komersanti 2007. gadā piedāvāja savienojumu uzsākšanas pakalpojumus:

- SIA „Lattelecom”
- SIA „OPTRON”
- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „TELENETS”
- SIA „Augstceltne”

40.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007.gadā

	ieņēmumi		noslodze	
Komersants	LVL	%	minūtes	%
Lattelecom				
OPTRON				
Datagrupa.lv				
TELENETS				
Augstceltne				
Summa				

4.4. Tirgus dalībnieki

4.4.1. Elektronisko sakaru komersanti

- SIA „Lattelecom”
- SIA „OPTRON”
- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „TELENETS”
- SIA „Augstceltne”

4.4.2. Piedāvātie pakalpojumi un starpsavienojumu nosacījumi

2006. gadā Komisija noteica SIA „Lattelecom” par komersantu ar būtisku ietekmi 2.tirgū. SIA „Lattelecom” tika noteikta virkne saistību, piemēram, publiskot starpsavienojumu pamatpiedāvājumu un tuvināt savienojumu uzsākšanas tarifu izmaksām..

a) SIA „Lattelecom”

Saskaņā ar SIA „Lattelecom” starpsavienojumu pamatpiedāvājumu, SIA „Lattelecom” piedāvā šādus savienojumu uzsākšanas pakalpojumus:

- **„Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora izvēli starptautiskiem izsaukumiem, izsaukumiem uz publisko mobilo sakaru tīklu numerāciju Latvijā, iekšzemes tālsarunu izsaukumiem un vietējiem izsaukumiem**

Pakalpojums, kas, ierīkojot un nodrošinot savienojumu no Lattelecom abonenta tīkla pieslēguma punkta līdz citam operatoram vai elektronisko sakaru komersantam, ļauj Lattelecom abonentiem piekļūt citu operatoru vai elektronisko sakaru komersantu komutācijas pakalpojumiem starptautiskiem izsaukumiem, izsaukumiem uz publisko mobilo sakaru tīklu numerāciju Latvijā, iekšzemes tālsarunu izsaukumiem un vietējiem izsaukumiem, izmantojot Operatoram piešķirto operatora izvēles īso kodu. Operators maksā noteikto starpsavienojumu maksu atbilstoši noteiktajiem tarifiem par savienojumu ierīkošanu un savienojumu nodrošināšanas ilgumu (minūtēm).

- **Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli starptautiskajiem izsaukumiem**

Pakalpojums, kas, ierīkojot un nodrošinot savienojumu no Lattelecom abonenta tīkla pieslēguma punkta līdz citam operatoram vai elektronisko sakaru komersantam, ļauj Lattelecom abonentiem piekļūt citu operatoru vai elektronisko sakaru komersantu komutācijas pakalpojumiem starptautiskajiem izsaukumiem, abonentam papildus nesastādot operatora izvēles kodu vai neveicot slēdža pārslēgšanu, vai gala iekārtas pārprogrammēšanu. Operators maksā noteikto starpsavienojumu maksu atbilstoši noteiktajiem tarifiem par savienojumu ierīkošanu un savienojumu nodrošināšanas ilgumu (minūtēm).

- **Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem**

Pakalpojums, kas, ierīkojot un nodrošinot savienojumu no Lattelecom abonenta tīkla pieslēguma punkta līdz citam operatoram vai elektronisko sakaru komersantam, ļauj Lattelecom abonentiem piekļūt citu operatoru vai elektronisko sakaru komersantu komutācijas pakalpojumiem izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem, abonentam papildus nesastādot operatora izvēles kodu vai neveicot slēdža pārslēgšanu, vai gala iekārtas pārprogrammēšanu. Operators maksā noteikto starpsavienojumu maksu atbilstoši noteiktajiem tarifiem par savienojumu ierīkošanu un savienojumu nodrošināšanas ilgumu (minūtēm).

- **Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli iekšzemes izsaukumiem**

Pakalpojums, kas, ierīkojot un nodrošinot savienojumu no Lattelecom abonenta tīkla pieslēguma punkta līdz citam operatoram vai elektronisko sakaru komersantam, ļauj Lattelecom abonentiem piekļūt citu operatoru vai elektronisko sakaru komersantu komutācijas pakalpojumiem iekšzemes izsaukumiem, abonentam papildus nesastādot operatora izvēles kodu vai

neveicot slēdža pārslēgšanu, vai gala iekārtas pārprogrammēšanu. Operators maksā noteikto starpsavienojumu maksu atbilstoši noteiktajiem tarifiem par savienojumu ierīkošanu un savienojumu nodrošināšanas ilgumu (minūtēm).

- **Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli vietējiem izsaukumiem**

Pakalpojums, kas, ierīkojot un nodrošinot savienojumu no Lattelecom abonenta tīkla pieslēguma punkta līdz citam operatoram vai elektronisko sakaru komersantam, ļauj Lattelecom abonentiem piekļūt citu operatoru vai elektronisko sakaru komersantu komutācijas pakalpojumiem vietējiem izsaukumiem, abonentam papildus nesastādot operatora izvēles kodu vai neveicot slēdža pārslēgšanu, vai gala iekārtas pārprogrammēšanu. Operators maksā noteikto starpsavienojumu maksu atbilstoši noteiktajiem tarifiem par savienojumu ierīkošanu un savienojumu nodrošināšanas ilgumu (minūtēm).”

41.tabula: SIA „Lattelecom” savienojumu pabeigšanas tarifi

PAKALPOJUMS	TARIFS Ls par sarunu	TARIFS Ls par minūti
Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora izvēli starptautiskiem izsaukumiem, izsaukumiem uz publisko mobilo sakaru tīklu numerāciju Latvijā, iekšzemes tālsarunu izsaukumiem un vietējiem izsaukumiem	Izsaukumi no Rīgas, Rīgas rajona un Jūrmalas ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.008
	Izsaukumi no pārējo ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.008
Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli starptautiskajiem izsaukumiem	Izsaukumi no Rīgas, Rīgas rajona un Jūrmalas ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
	Izsaukumi no pārējo ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli iekšzemes izsaukumiem	Izsaukumi no Rīgas, Rīgas rajona un Jūrmalas ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
	Izsaukumi no pārējo ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem	Izsaukumi no Rīgas, Rīgas rajona un Jūrmalas ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
	Izsaukumi no pārējo ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
Savienojuma uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli vietējiem izsaukumiem	Izsaukumi no Rīgas, Rīgas rajona un Jūrmalas ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011
	Izsaukumi no pārējo ģeogrāfiskās numerācijas diapazonu numuriem	
	0.0088	0.011

Pakalpojuma operatora iepriekšēja izvēle pakalpojuma tehniskās ierīkošanas maksa ir 800 Ls, tehniskās ierīkošanas maksa par katru numuru - 5 Ls. Tarifs par minūti ietver pakalpojuma uzturēšanas maksu.

Tie tarifi atbilst Komisijas 2005. gada 8.jūnija lēmumā Nr. 140 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelekom”, „Latvijas Mobilais Telefons SIA” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Tele2” starpsavienojumu pakalpojumu tarifu augšējo robežu” apstiprinātajām starpsavienojumu pakalpojumu tarifu augšējai robežai.

SIA „Lattelecom” piedāvā divus starpsavienojuma punktus, abus Rīgā.

5. Nacionālā konsultācija

Šī ziņojuma publicējamā versija pēc apstiprināšanas publicēta Komisijas tīmekļa vietnē, paredzot termiņu priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Atbilstošs paziņojums par konsultāciju uzsākšanu publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

6. Konkurences padomes viedoklis

Šis ziņojums nosūtīts Konkurences padomei priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Pēc tā saņemšanas, ziņojums tiks papildināts ar Konkurences padomes viedokli.

7. Tirgus definēšana

7.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums

Lai definētu un nodalītu konkrētos starpsavienojumu tirgus jāapskata, šādi jautājumi:

7.1.1. Vai savienojumu uzsākšanas pakalpojumi un savienojumu pabeigšanas pakalpojumi veido vienotu tirgu?

Komisija uzskata, ka neveido. Pieprasījumu pēc savienojumu uzsākšanas pakalpojumiem *per se* nevar apmierināt ar savienojumu pabeigšanas pakalpojumiem, jo tie ir heterogēni pakalpojumi.

Lai izvairītos no savienojumu uzsākšanas pakalpojumu pirkšanas no cita komersanta, komersantam būtu nepieciešams veidot (dublēt) piekļuves, kuras ir nodrošinātas cita komersanta tīklā. Tikai tādā gadījumā savienojumu pabeigšanas pakalpojums (pieejamība caur visiem galalietotājiem vienā tīklā) varētu aizvietot savienojumu uzsākšanas pakalpojumus un šajā gadījumā tā būtu ekonomiski nepamatota.

7.1.2. Vai savienojumu uzsākšanas pakalpojumi un tranzīta pakalpojumi veido vienoto tirgu?

Teorētiski, tranzīta pakalpojumus varētu vismaz daļēji aizvietot ar savienojumu uzsākšanas pakalpojumiem. Maršrutēšanu uz augstākajiem tīkla līmeņiem, starp divām mezgla centrālēm, vai vietējo un mezgla centrāli arī iespējams nodrošināt caur citiem komersantiem. Šis pakalpojums ir pazīstams kā *originating transit*. Savienojumu uzsākšanas pakalpojumu vietējā līmenī konkrētajā tīklā, starp vietējo iekārtu un pieslēguma punktu, komersants var saņemt tikai no komersanta, kas nodrošina konkrēto tīklu.

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums:

Gadījumos, kad piepildās trīs šādi nosacījumi pieprasījuma pusē vismaz daļēji tranzīta pakalpojumi varētu aizvietot savienojumu uzsākšanas pakalpojumus:

- Uz tīklu elementiem pamatota tarifu struktūra:
Šajā gadījumā komersantam principā pastāv iespēja, mēģināt aizvietot vismaz savienojumu uzsākšanas pakalpojuma daļu - maršrutēšanu augstākā tīkla līmenī (vietēja, mezgla vai dubultā mezgla līmenī), ar cita komersanta tranzīta pakalpojumiem.

SIA „Lattelecom” piedāvājuma struktūra nav pamatota uz tīkla elementiem. SIA „Lattelecom” piedāvā savienojumu uzsākšanas pakalpojumus pēc tarifa strukturējot tos šādi:

- uz numuriem Rīgā, Rīgas rajonā, Jūrmalā;
- uz numuriem citās pilsētās un rajonos.

Šajā gadījumā komersants *ex ante* nevar analizēt, vai iespējams ar tranzīta pakalpojumu aizvietot uzsākšanas pakalpojuma daļu, jo nav skaidrs, vai piemēram saruna uz Jūrmalu ir pēc tīkla elementiem vietējā starpsavienojumu vai „mezgla līmenī”.

- Starpsavienojumā ieinteresētās vai iesaistītās puses piedāvā tādu starpsavienojumu punktu daudzumu, lai tranzītu operators varētu piedāvāt savus pakalpojumus. To komersants varētu veikt tikai gadījumā, ja tas piedāvātu vairāk starpsavienojuma punktu nekā komersants, kas meklē iespēju aizvietot savienojumu uzsākšanas pakalpojumus. Tad tranzīta operatoram rastos iespēja maršrutēt komersanta noslodzi starpsavienojuma punktu, kuru komersants ir pieslēgts un starpsavienojuma punktu, kurā komersants nav vai vēl nav pieslēgts. Ņemot vērā iepriekš minēto, elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus struktūru, izmantojot esošo tīkla infrastruktūru to būtu iespējams realizēt tikai SIA „Lattelecom”. SIA „Lattelecom” piedāvā divus starpsavienojumu punktus. Pat gadījumā, ja komersantam ir starpsavienojums visos iespējamajos starpsavienojuma punktos, komersantam *per se* nav iespēja izmantot cita komersanta tranzītu pakalpojumu. Izņemot divus komersantus, visi starpsavienojumu izmantojošie komersanti izmanto visus piedāvātos starpsavienojuma punktus.
- Aizvietošana nedrīkst radīt pārlietu lielas un neatgūstamās izmaksas (*sunk costs*).

Aizvietošana nedrīkst radīt komersantam pārlietu lielas un neatgūstamās izmaksas. Lai aizvietošana varētu veiksmīgi notikt, nepieciešams, ka komersants noslēdz starpsavienojumu līgumu ar tranzītu nodrošinošo operatoru un izveido (vismaz vienu) starpsavienojumu punktu. Minētā darbība var radīt lielas izmaksas:

- administratīvas izmaksas: izlietotā laika oportunitātes izmaksas (*opportunity costs*) starpsavienojuma sarunu laikā;
- starpsavienojuma izmaksas: savienojumu līnijas;
- starpsavienojuma tehnisko iespēju novērtēšana un pārbaude;
- abonēšanas maksa savienojuma līnijām un, ja nepieciešams – nomātām līnijām.

Papildus jāņem vērā, ka starpsavienojuma izveidošanai jāērķinās ar vismaz sešu mēnešu laika periodu. Komersantam radušās izmaksas jāsedz no starpības starp savienojumu pabeigšanas tarifiem un tranzītu tarifiem. Lai to varētu nodrošināt, nepieciešams, ka izveidojas noslodzes apjoma kritiskā masa, ko objektīvu iemeslu dēļ spēj tikai lielie tirgus dalībnieki. Mazie tirgus dalībnieki

nespēj nodrošināt pietiekamu noslodzes apjomu, lai ekonomiski pamatotu aizvietošanas izmantošanu.

Gadījumā, ja komersants izvēlētos aizvietot savienojumu uzsākšanas pakalpojumus ar tranzītu pakalpojumiem, tas nevar neierobežoti mainīt savu lēmumu, jo tādējādi rastos neatgūstamās izmaksas, šajā gadījumā - starpsavienojuma izmaksas, ja esošās investīcijas vēl nav amortizētas.

Apskatāmo tirgu gadījumā iepriekš minētie trīs nosacījumi nav piepildījušies, tādēļ, Komisija konstatē, ka pieprasījuma puses aizvietojamība neeksistē.

Piedāvājuma puses aizvietošanas novērtējums:

Gadījumā, ja eksistē uz tīklu elementiem pamatota tarifu struktūra, citiem komersantiem ir iespēja, piedāvāt maršrutēšanu augstākā tīkla līmenī („mezgla” vai „dubultā mezgla” līmenī), bet savienojumu uzsākšanas pakalpojumu vietējā līmenī konkrētā komersanta tīklā komersants nevar piedāvāt.

Ievērojot iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka savienojumu uzsākšanas pakalpojumi un tranzīta pakalpojumi nav savstarpēji aizvietojami, tāpēc tie veido atsevišķus pakalpojumu tirgus.

7.1.3. Vai pakalpojumi, nodrošinot operatora izvēli vietējiem, iekšzemes, starptautiskajiem izsaukumiem un izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem, veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums:

No pieprasījuma puses operatora izvēli vietējiem, iekšzemes, starptautiskajiem izsaukumiem un izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem nevar savstarpēji aizvietot. Lai komersants varētu piedāvāt saviem lietotājiem pilnu pakalpojumu klāstu, kas nodrošinātu, ka visi pakalpojumi pieejami pie konkrētā komersanta (*one stop shopping*) un ir uz lietotāju vērsti (*one face to the customer*). Kā pierāda tirgus, lai varētu veiksmīgi konkurēt ar citiem, komersantiem nepieciešams lietotājiem nodrošināt visus savienojumu uzsākšanas pakalpojumus. Tiem komersantiem, kas piedāvā lietotājiem operatora izvēli tikai starptautiskajām sarunām ir grūti konkurēt.

Piedāvājuma puses aizvietošanas novērtējums:

Analizējot piedāvājuma pusi, var pieņemt, ka komersants, kas brīvprātīgi piedāvā vienu operatora izvēles veidu, varētu arī piedāvāt citus operatora izvēles veidus. SIA „Lattelecom” gadījumā var secināt, ka SIA „Lattelecom” piedāvā divus pakalpojumus nodrošinot operatora izvēli iekšzemes starptautiskajiem izsaukumiem.

Pamatojoties uz komersanta piedāvātā pakalpojumu sortimenta veidošanas aspektu, var secināt, ka pakalpojumi nodrošinot operatora izvēli vietējiem, iekšzemes, starptautiskajiem izsaukumiem un izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem veido vienotu tirgu.

7.1.4. Vai pakalpojumi, nodrošinot operatora izvēli un pakalpojumi nodrošinot maršrutēšanu uz īpašiem numuriem veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamības novērtējums:

No pieprasījuma puses operatora izvēle un izsaukumi uz īpašiem numuriem nav savstarpēji aizvietojami. Operatora izvēle ir līdzeklis, lai samazinātu savienojumu izmaksas. Izsaukumi uz īpašiem numuriem apmierina vajadzības pēc citiem pakalpojumiem nevis elektronisko sakaru pakalpojumiem, īpašie numuri tiek izmantoti, piemēram lai pasūtītu preces, pieteiktos elektronisko sakaru un citiem pakalpojumiem, saņemtu informāciju vai izklaidētos. Šādas vajadzības nevar apmierināt savienojumiem izmantojot operatoru izvēli.

Piedāvājuma puses aizvietošanas novērtējums:

No piedāvājuma puses, operatora izvēle ir pakalpojums ar papildīpašībām. Šo pakalpojumu piedāvāšana nozīmē, ka operators pats konkurē ar sevis piedāvātajiem balss telefonijas pakalpojumiem. Operators nodrošina iespēju izmantot citus operatorus un citu operatoru tīklus. Operatoram, normālos apstākļos, nav intereses izkonkurēt savus balss telefonijas pakalpojumus: šajā gadījumā celtos arī savienojumu uzsākšanas cenas. Protams, tas varētu pelnīt no starpsavienojumu pakalpojumu nodrošināšanas, bet šai pelņai būtu jākompensē balss telefonijas pakalpojumu nodrošināšanas radītie zaudējumi. Šis fakts arī paradās praksē. Izņemot SIA „Lattelecom”, kuram noteikta saistība piedāvāt gan operatoru izvēle galalietotājiem gan savienojumu uzsākšanas pakalpojumus, lai nodrošinātu operatoru izvēli, neviens komersants nenodrošina šo pakalpojumu vērā ņemamā apjomā.

Savienojumi uz īpašiem numuriem turpretim ir pakalpojums, ko operatoram jāpiedāvā saviem klientiem, lai nodrošinātu, ka visi pakalpojumi pieejami pie konkrētā komersanta (*one stop shopping*) un ir uz lietotāju vērsti (*one face to the customer*).

Ievērojot iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka pakalpojumi, nodrošinot operatora izvēli un pakalpojumi nodrošinot maršrutēšanu uz īpašiem numuriem nav savstarpēji aizvietojami, tāpēc tie veido atsevišķus pakalpojumu tirgus.

Šajā Ziņojumā netiek apskatīta situācija saistībā ar pakalpojumiem nodrošinot maršrutēšanu, jo Komisija nevar novērtēt minēto pakalpojumu tā mazā īpatsvara dēļ.

7.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums

Lielākais tirgus dalībnieks savienojumu uzsākšanas pakalpojumus publiskajā telefonu tīklā tirgū, SIA „Lattelecom” piedāvā visā Latvijas Republikā. Ģeogrāfiskais mērogs tāpēc ir Latvijas Republikas teritorija.

7.3. Tirgus definēšanas rezultāti

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē ka nosakāms savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgus.

8. Tirgus Analīze

8.1. Tirgus dalījums

Pavisam pieci komersanti piedāvā savienojumu uzsākšanas pakalpojumus:

- SIA „Lattelecom”

- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „OPTRON”
- SIA „TELENETS”
- SIA „Augstceltne”

42.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2005

2005	ienēmumi		noslodze	
Komersants	LVL	%	minūtes	%
Lattelecom				
OPTRON				
Datagrupa.lv				
TELENETS				
Augstceltne				
Summa				

43.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2006

2006	ienēmumi		noslodze	
Komersants	LVL	%	minūtes	%
Lattelecom				
OPTRON				
Datagrupa.lv				
TELENETS				
Augstceltne				
Summa				

44.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007

	ienēmumi		noslodze	
Komersants	LVL	%	minūtes	%
Lattelecom				
OPTRON				
Datagrupa.lv				
TELENETS				
Augstceltne				
Summa				

Komisija pamatojoties jau tikai uz tirgus daļām var konstatēt, ka SIA „Lattelecom” ir vienīgais komersants ar būtisku ietekmi tirgū. Neskatoties uz to un, lai rastu nepārprotamu priekšstatu par tirgus situāciju, Komisija analizēja arī citus kritērijus.

8.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai

Savienojumu uzsākšanas tirgum ir raksturīgi šādi šķēršļi ienākšanai tirgū:

1. Piekļuves tirgus trūkums:

Lai konkurētu ar SIA „Lattelecom”, komersantam jābūt saviem lietotājiem, kuri ir potenciāli (cita) operatora izvēles lietotāji.

Pastāv divi veidi, kā nodrošināt lietotājiem piekļuvi:

1) būvēt infrastruktūru

Būvēt infrastruktūru ir ļoti intensīvs un no ekonomiskā viedokļa neizdevīgs pasākums, kas nozīmē arī lielu resursu patēriņu, un jau eksistējošas infrastruktūras dublēšanu, kurai nav alternatīvas izmantošanas iespējas. Infrastruktūras būvēšana tāpēc var *per se* būt kā liels šķērslis ienākšanai tirgū un tikai komersants ar lielu finanšu līdzekļu apjomu var atļauties būvēt savu piekļuves infrastruktūru. Papildus, būvēta piekļuves infrastruktūra nozīmē arī neatgūstamās izmaksas gadījumā, kad lietotājs, kam komersants būvēja piekļuves infrastruktūru, mainītu komersantu, jo alternatīvas tā izmantošanas iespējas nav.

2) nomāt infrastruktūru (atsaistītā piekļuve).

2007.gada 31. janvāra lēmumā Nr.23 Komisija nolēma noteikt SIA „Lattelecom”:

- kā komersantu ar būtisku ietekmi atsaistītas piekļuves (tai skaitā daļējas piekļuves) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus Latvijas Republikas teritorijā, tirgū.
- piekļuves saistību nodrošināt komersantiem piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem, ieskaitot atsaistītu piekļuvi abonentlīnijai saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par tehniskām prasībām atsaistītajai piekļuvei paredzētajai abonentlīnijai un kārtību, kādā notiek atsaistīta piekļuve abonentlīnijai.
- caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt atsaistītas piekļuves abonentlīnijai un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu izmaksām.

Līdz 2008. gada beigām, divi komersanti noslēdza līgumus ar SIA „Lattelecom” par atsaistītās piekļuves pakalpojumiem, bet to ekspluatācija vēl nav uzsākta. Acīmredzot, arī regulēta piekļuves atsaistīšana ir reāls šķērslis ienākšanai savienojuma uzsākšanas tirgū.

8.3. Kontrole pār būtisku infrastruktūru

Būtiska infrastruktūra ir elektronisko sakaru tīkla daļa, jeb tīkla komponente savienojumu uzsākšanas pakalpojumu tirgū, ko nav iespējams ātri dublēt un kas nodrošina pakalpojumu sniegšanu:

1. piekļuves tīkls;
2. nodrošinātas piekļuves galalietotājiem (jeb abonentlīnijas).

SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vislielākais Latvijā. 2007. gadā SIA „Lattelecom” rīcībā bija [REDACTED] [REDACTED] piekļuves līniju. Salīdzinot ar citiem lielākajiem komersantiem, tādiem kā VAS „Latvijas dzelzceļš” ([REDACTED]), AS „Latvenergo” ([REDACTED]) SIA „CSC TELECOM” ([REDACTED]), SIA „OPTRON” ([REDACTED] [REDACTED]) un SIA „TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA” ([REDACTED]) - SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vairāk nekā [REDACTED] reizes lielāks.

SIA „Lattelecom” rīcībā 2007. gada 31.decembrī bija:

- abonenti publiskajā komutētajā telefonu tīklā (PSTN):
 [redacted] fiziskas personas
 [redacted] juridiskas personas
- abonenti ISDN BRA:
 [redacted] fiziskas personas
 [redacted] juridiskas personas
- abonenti ISDN PRA:
 [redacted] juridiskas personas
- 2048 kilobiti sekundē strukturēta ciparu nomātā līnija (D2048S) ar R2
 signalizāciju:
 [redacted] juridiskas personas

Gan pēc ieņēmumiem, gan pēc abonentu skaita SIA „Lattelecom” tirgus daļa 2007. gadā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū pārsniedza [redacted] %.

45.tabula: Attiecīgās tirgus daļas 2007 piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū

Komersants	Ieņēmumi		abonentu		abonentlīnijas	
	LVL	%	skaits	%	skaits	%
Lattelecom						
CSC TELECOM						
Latvijas Dzelzceļš						
LATVENERGO						
Telekom Baltija						
BALTKOM TV SIA						
LATTELENET ¹						
Datagrupa.lv						
Finors Telekom						
SIGIS						
Telekomunikācijas Grupa						
MWTV						
Summa						

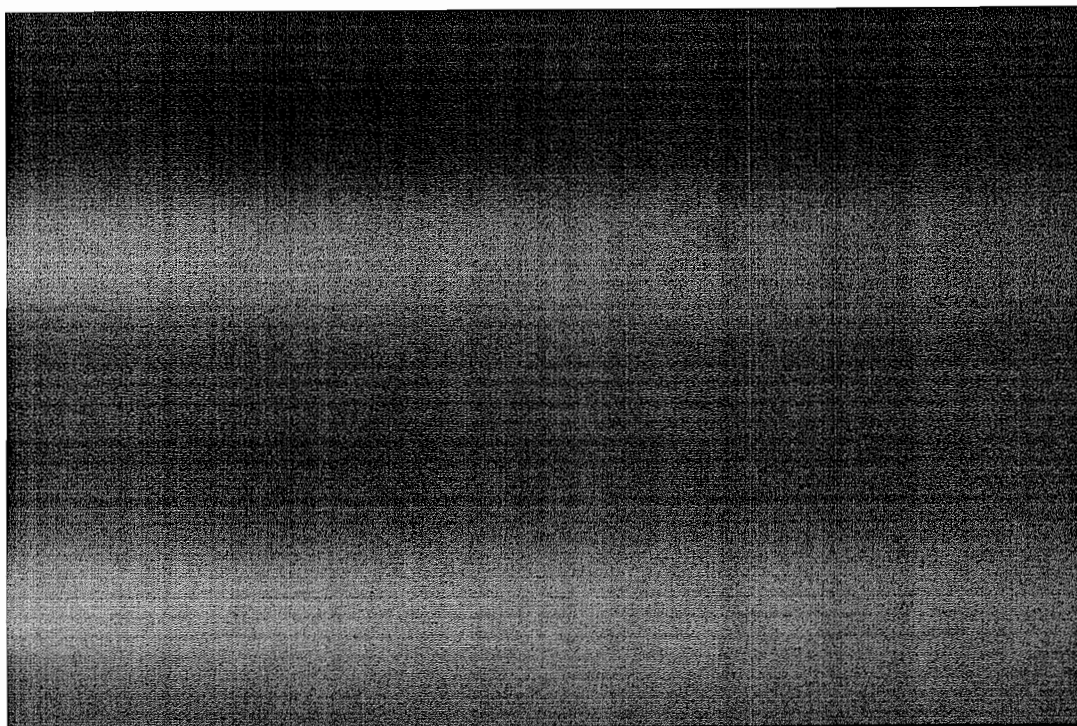
Komisija konstatē, ka SIA „Lattelecom” pilnībā kontrolē infrastruktūru, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu piekļuvi galalietotājiem un līdz ar to, ka SIA „Lattelecom” kontrolē būtisku infrastruktūru savienojumu uzsākšanas pakalpojumu tirgū.

8.4. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū)

2007. gadā, SIA „Lattelecom” tirgus daļa tirgū Nr. 2 bija gandrīz [redacted] %. Arī ņemot vērā ieņēmumus no balss telefonijas pakalpojumiem (piekļuve un savienojumi) no 16 lielākiem komersantiem, SIA „Lattelecom” īpatsvaru var viennozīmīgi pamatot. Attiecīgi, tirgus daļa samazinās līdz [redacted] %.

¹ 2008. gada 23. oktobrī SIA „LATTELENET” reorganizējot tika pievienots ar SIA „BALTKOM TV SIA”.

6. attēls: Attiecīgās tirgus daļas balss telefonijas tirgos

Analizējot tīkla struktūru un lielumu, arī var secināt, ka SIA „Lattelecom” īpatsvars ir dominējošs.

46.tabula: Tīkla struktūra 2007 g.

	telefonu centrāles	piekļuves līniju garums	savienošanas līnijas garums

8.5. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums

Nepieciešams analizēt, vai pastāv kompensējošā pirktspēja pret vislielāko komersantu - SIA „Lattelecom”. Lai analizētu kompensējošo pirktspēju nepieciešams nošķirt divus gadījumus:

- kompensējošā pirktspēja galalietotāju līmenī;
- kompensējošā pirktspēja vairumtirdzniecības līmenī.

Kompensējošā pirktspēja galalietotāju līmenī

Kompensējošā pirktspēja galalietotāju līmenī pastāv tad, kad galalietotājam ir iespēja mainīt operatoru uz citu operatoru gadījumā, ja SIA „Lattelecom” savienojumu pabeigšanas tarifi ir tik augsti, ka citi operatori neslēdz starpsavienojumu līgumu (kā konsekvence SIA „Lattelecom” klienti nevar izvēlēties citus komersantus kā savu operatoru).

Pamatota iespēja, ka galalietotājs var mainīt pakalpojumu sniedzēju un tas var radīt draudus komersantam pastāv tikai tad, kad:

- izmaksas, kas saistītas ar operatora maiņu, nav lielas un ir mazākas kā potenciālie ietaupījumi;
- komersanta ieņēmumu īpatsvars no komersantu mainošajiem galalietotājiem salīdzinot ar SIA „Lattelecom” kopējiem ieņēmumiem ir pietiekami liels.

Otrā iespēja SIA „Lattelecom” gadījumā varētu piepildīties pakalpojumu sniedzēju mainot tikai lieliem komersantiem vai valsts iestādēm, vai liellai mazāku lietotāju daudzumam.

Visnozīmīgākās izmaksas, kas saistītas ar operatora maiņu, ir atkarīgas no jautājuma, vai darbojas numura saglabāšanas pakalpojums. Pretējā gadījumā izmaksas ir pārāk lielas. Ja komersanta nodrošināto elektronisko sakaru pakalpojuma galalietotājs nevar saglabāt savu numuru mainot operatoru, tad tas ne tikai nevar izvairīties no izdevumiem, kas saistīti ar jaunu numuru publicēšanu (jaunas vizītkartes, jauni reklāmas materiāli u.c.), bet arī var zaudēt klientus.

Privātām personām rodas nemateriālās izmaksas vēl vismaz šādos veidos:

- neērtības pabeidzot līgumu ar līdzšinējo operatoru;
- zaudēts laiks, meklējot jaunu operatoru un noslēdzot ar to jaunu līgumu.

Kompensējošā pirktpēja vairumtirdzniecības līmenī

Lai gan SIA „Lattelecom” saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir pienākums nodrošināt operatora izvēli, SIA „Lattelecom” nav pienākuma nodrošināt, ka lietotāji var izmantot jebkuru komersantu kā izvēlēto operatoru.

Gadījumā, ja SIA „Lattelecom” nodrošina operatora izvēli vismaz vienam komersantam, komersants var teorētiski atteikties no starpsavienojumu līgumu noslēgšanas ar citiem komersantiem vai var patvaļīgi noteikt tiem tarifus. Starpsavienojumā iesaistītā pusei, kas vēlas piedāvāt operatora izvēles pakalpojumu, nav kompensējošās pirktpējas. Tai ir vienpusēja interese noslēgt starpsavienojumu līgumu, jo tai ir interese piedāvāt saviem lietotājiem operatora izvēles pakalpojumu. SIA „Lattelecom” nav papildvērtības noslēgt starpsavienojuma līgumu, gluži otrādi SIA „Lattelecom” ir motivācija kavēt cita komersanta ienākšanu tirgū.

Saskaņā ar ESL 36.panta pirmo daļu „ai nodrošinātu, ka viena publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotāji var sazināties ar cita publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotājiem, Komisijai ir tiesības godīgi, samērīgi un ar vienlīdzīgu attieksmi noteikt komersantiem, kuri nodrošina galalietotājiem nepieciešamo piekļuvi, saistības piekļuves un starpsavienojumu jomā. Tomēr komersantam nav iespēja izmantot kompensējošo pirktpēju vairumtirdzniecības līmenī.

Līdz ar to var konstatēt, ka savienojumu uzsākšanas tirgū pietrūkst kompensējošā pirktpēja attiecībā pret SIA „Lattelecom”.

8.6. Rezultāti

Ņemot vērā tirgus analīzi, Komisija secina, ka savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū nepastāv efektīva konkurence.

8.7. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija nosaka SIA „Lattelecom” kā komersantu ar būtisku ietekmi savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīkla Latvijas Republikas teritorijā tirgū.

9. Būtiskā ietekme tirgū

9.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana elektronisko sakaru komersantiem

Saskaņā ar ESL 31. pantu Komisijai ir tiesības, pamatojoties uz tirgus analīzes rezultātiem, piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt saistības komersantiem ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, lai konkrētajā tirgū nodrošinātu efektīvu konkurenci.

ESL 31. panta otrā daļa nosaka, ka:

Ņemot vērā ESL 31. panta pirmajā daļā minētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā.

Ja Komisija konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū.

Nosakot konkrētas saistības, pienākumus komersantiem, Komisija ievēro arī vispārējos EK definētos elektronisko sakaru nozares regulēšanas mērķus:

- konkurences veicināšanu;
- vienota iekšējā tirgus attīstību Eiropas Kopienā;
- ES pilsoņu interešu ievērošanu.

Saskaņā ar ESL 38. panta pirmo un otro daļu:

Komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā Komisija var uzlikt šādas saistības:

- caurredzamības saistības,
- vienlīdzīgas attieksmes saistības,
- atdalītas finanšu uzskaites saistības,
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības,

- pienākumus un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam.

Komisija, uzliekot komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā ESL 38. panta pirmajā daļā minētās saistības, ievēro objektivitātes, caurredzamības, samērības un vienlīdzības principus atbilstoši risināmās problēmas būtībai un regulēšanas mērķiem. Pirms tiek pieņemts lēmums par saistību uzlikšanu, Komisija konsultējas ar elektronisko sakaru tirgus dalībniekiem.

9.2. Saistības

9.2.1. Caurredzamības saistības

ESL 39. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt caurredzamības saistības piekļuves vai starpsavienojumu jomā. Caurredzamības saistības var ietvert noteiktas informācijas (uzskaite, tehniskie un tīkla raksturparametri, cenu un tarifu, piekļuves un starpsavienojumu nodrošināšanas un izmantošanas nosacījumi) publiskošanas un pamatpiedāvājumu publicēšanas saistības un prasības attiecībā uz publicējamiem pamatpiedāvājumiem.

ESL 39. panta otrā daļa nosaka, ja komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir noteikts vienlīdzīgas attieksmes pienākums, tad Komisija var prasīt, lai tas publicē piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumus, kuros iekļautā informācija būtu detalizēti atdalīta, un nodrošinātu, ka komersantiem — pakalpojumu saņēmējiem nav jāmaksā par iekārtām vai aprīkojumu, kas pieprasītajam pakalpojumam nav nepieciešams.

ESL 39. panta trešā daļa nosaka, ka komersants ar būtisku ietekmi tirgū izstrādā piekļuves vai starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumu Komisijas noteiktajā kārtībā un nodrošina tā publisku pieejamību.

ESL 39. panta ceturtnā daļa nosaka, Komisijai ir tiesības:

- 1) noteikt un publicēt laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” prasības attiecībā uz piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā ietveramo informāciju un nepieciešamo tās detalizācijas līmeni;
- 2) noteikt piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma publicēšanas veidu;
- 3) noteikt grozījumus publicētajā piekļuves, starpsavienojumu, iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai vai atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā, ja tā nosacījumi neatbilst Komisijas prasībām.

9.2.2. Vienlīdzīgas attieksmes saistības

ESL 40. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt šādus vienlīdzīgas attieksmes pienākumus piekļuves vai starpsavienojumu jomā:

- 1) pienākumu piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus;
- 2) pienākumu sniegt citiem komersantiem elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem šis komersants pats sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju savām struktūrvienībām saistītajiem uzņēmumiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

9.2.3. Atdalītas finanšu uzskaites saistības

ESL 41. pants nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt pienākumu piekļuves un starpsavienojumu jomā veikt atsevišķu darbības uzskaiti.

9.2.4. Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

ESL 42. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija, ņemot vērā tirgus analīzes rezultātus, var komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt piekļuves vai starpsavienojumu tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības (tajā skaitā pienākumu tuvināt tarifus izmaksām un prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu). Uzliekot šādas saistības, Komisija ņem vērā attiecīgā komersanta investīcijas un ļauj tam gūt samērīgu peļņu no piekļuves vai starpsavienojumu nodrošināšanā ieguldītā kapitāla atbilstoši saistītajiem riskiem.

ESL 42. panta trešā daļa nosaka, ka ja komersantam ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, tad tam jāpierāda Komisijai, ka tarifi ir balstīti uz pamatotām izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām. Komisija izmaksu aprēķināšanai var izmantot arī citādas metodes, nevis tās, kuras izmantojis komersants, kā arī tarifus salīdzināmos konkrētos tirgos. Komisija var pieprasīt, lai komersants sniedz savu tarifu un izmaksu pamatojumu. Ja Komisija konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tā ir tiesīga apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifus.

ESL 42. panta ceturrtā daļa nosaka, ka komersants ar būtisku ietekmi tirgū, kuram ir noteiktas prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu, publisko izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmas aprakstu, norādot galvenās izmaksu grupas, kā arī izmaksu attiecināšanas noteikumus. Atbilstību izmaksu aprēķināšanas sistēmai pārbauda zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība. Zvērināta revidenta ziņojumu par atbilstību noteiktajai izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmai komersants publicē katru gadu.

ESL 42. panta piektā daļa nosaka, ka komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir aizliegts noteikt piekļuves vai starpsavienojumu pakalpojumiem atlaides vai atlaižu apmēru atkarībā no sniegto pakalpojumu apjoma. Komisija var dot atļauju noteikt šādas atlaides vai atlaižu apmēru, ja komersants pierāda, ka tas tādējādi nenostādīs citus komersantus nevienlīdzīgā stāvoklī.

9.2.5. Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam

ESL 44. panta pirmā daļa paredz, ka ja Komisija tirgus analīzes rezultātā secina, ka piekļuves atteikums vai nepamatoti piekļuves noteikumi var kavēt ilglaicīga un konkurētspējīga mazumtirdzniecības tirgus izveidi vai tie neatbilst galalietotāju interesēm, tai ir tiesības komersantam ar būtisku ietekmi tirgū noteikt, grozīt vai atcelt šādas saistības:

- 1) nodrošināt trešajām personām piekļuvi noteiktiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, ieskaitot atsaistītu piekļuvi abonentiņijām;
- 2) risināt sarunas ar komersantiem, kuri pieprasa piekļuvi;
- 3) nepārtraukt piekļuvi tiem noteiktajiem elektronisko sakaru tīkla elementiem vai iekārtām, kuriem tā jau nodrošināta iepriekš;
- 4) nodrošināt noteiktus vairumtirdzniecības pakalpojumus trešajām personām elektronisko sakaru mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai;
- 5) nodrošināt piekļuvi tehniskajām saskarnēm vai būtiskām tehnoloģijām, kas nepieciešamas elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamībai vai virtuālā tīkla pakalpojumiem;
- 6) nodrošināt iespēju izvietot elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantotajās telpās noteiktus elektronisko sakaru tīkla elementus vai nodrošināt cita veida infrastruktūras objektu kopīgu izmantošanu (tajā skaitā kabeļu kanalizācijas, elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantoto ēku vai antenu mastu un torņu kopīgu izmantošanu);
- 7) sniegt noteiktus elektronisko sakaru pakalpojumus (tajā skaitā tādus pakalpojumus, kas nepieciešami intelektuālā tīkla pakalpojumiem vai viesabonēšanai mobilajos elektronisko sakaru tīklos), kas nepieciešami, lai lietotājiem nodrošinātu pilnīgu elektronisko sakaru pakalpojumu savietojamību;
- 8) nodrošināt piekļuvi darbības atbalstsistēmām vai līdzīgām programmatūras sistēmām, kas nepieciešamas, lai uzturētu godīgu konkurenci elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanā;
- 9) savstarpēji savienot elektronisko sakaru tīklus vai elektronisko sakaru tīklu elementus vai iekārtas

ESL 44. panta otrā daļa paredz, ka Komisija nosaka prasības attiecībā uz piekļuves, starpsavienojumu iekārtu kopīgas izmantošanas, nomāto līniju, piekļuves datu plūsmai un atsaistītas piekļuves abonentiņijām pamatpiedāvājumos iekļaujamo informāciju un šo pamatpiedāvājumu publicēšanu.

9.3. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Komisija novēros, vai kādu saistību piemērošana vai nepiemērošana neveido problēmas konkrētajā tirgū vai netiek ierobežota konkurences attīstība. Ņemot vērā tirgus attīstību, Komisija patur tiesības piemērot jaunas, atcelt vai grozīt esošās saistības.

9.3.1. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Pirmajā tirgus analīzes kārtā Komisija noteica vienu komersantu par komersantu ar būtisku ietekmi tirgū Nr. 8 - SIA „Lattelecom” (2006.gada 30. jūnija lēmums Nr. 171 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” būtisku ietekmi savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū”);

9.3.2. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības

2006.gada 30. jūnija lēmumā Nr.171 Komisija nolēma:

1. Noteikt SIA „Lattelecom” kā komersantu ar būtisku ietekmi savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū.
2. Noteikt SIA „Lattelecom” piekļuves saistību nodrošināt komersantiem starpsavienojumu un piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem tā, lai komersantiem būtu iespēja saņemt šādus pakalpojumus:
 - 2.1. savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatora izvēli;
 - 2.2. savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli;
 - 2.3. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas ierīkošana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;
 - 2.4. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas abonēšana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;
 - 2.5. kopēja izvietošana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;
 - 2.6. izejas atvēršana vai slēgšana uz numuru vai numuru diapazonu savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;
 - 2.7. signalizācija savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;
 - 2.8. tehniskā ierīkošana, lai nodrošinātu operatoru iepriekšēju izvēli;
 - 2.9. savienojuma ierīkošana:
 - 2.9.1. operatoru izvēlei;
 - 2.9.2. operatoru iepriekšējai izvēlei.
 - 2.10. tehnisko iespēju novērtēšana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai.
3. Noteikt SIA „Lattelecom” piekļuves saistību savstarpēji savienot SIA „Lattelecom” un cita komersanta elektronisko sakaru tīklus, nodrošinot starpsavienojuma savienošanas līnijas un signalizāciju līdz cita komersanta elektronisko sakaru tīkla starpsavienojuma punktam savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai.

4. Noteikt SIA „Lattelecom” caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt starpsavienojumu pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.

5. Noteikt SIA „Lattelecom” caurredzamības saistību starpsavienojumu pamatpiedāvājumā iekļaut vismaz šādus starpsavienojumu pakalpojumus savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū:

5.1. savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatora izvēli;

5.2. savienojumu uzsākšana, lai nodrošinātu operatora iepriekšēju izvēli;

5.3. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas ierīkošana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;

5.4. elektronisko sakaru tīklu starpsavienojuma līnijas abonēšana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;

5.5. kopēja izvietošana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;

5.6. izejas atvēršana vai slēgšana uz numuru vai numuru diapazonu savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;

5.7. signalizācija savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai;

5.8. tehniskā ierīkošana, lai nodrošinātu operatoru iepriekšēju izvēli;

5.9. savienojuma ierīkošana:

5.9.1. operatoru izvēlei;

5.9.2. operatoru iepriekšējai izvēlei.

5.10. tehnisko iespēju novērtēšana savienojumu uzsākšanas nodrošināšanai.

6. Noteikt SIA „Lattelecom” vienlīdzīgas attieksmes pienākumu nodrošināt savienojumu uzsākšanas pakalpojumus katram komersantam, kas to pieprasa, un piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuri nodrošina līdzvērtīgus elektronisko sakaru pakalpojumus. Noteikt SIA „Lattelecom” pienākumu sniegt citiem komersantiem savienojumu uzsākšanas pakalpojumus un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „Lattelecom” pats nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju sev (self-service) vai saistītajiem komersantiem vai partneriem, un tādā pašā kvalitātē.

7. Noteikt SIA „Lattelecom” pienākumu aprēķināt pakalpojumu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku savienojumu uzsākšanas pakalpojumiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, ieņēmumi no kuru sniegšanas aprēķinot tos par katru pakalpojumu atsevišķi iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza divpadsmit tūkstošus latu.

8. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.

9. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt savienojuma uzsākšanas un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām.

10. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību starpsavienojumu jomā veikt atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

9.4. Elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

9.4.1. SIA „Lattelecom”

Ņemot vērā tirgus analīzes (izmaiņas tirgū) rezultātus, Komisija neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumu Nr. Nr.171 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus:

- *Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam*

Piekļuves tirgus trūkums ir būtisks šķērslis ienākšanai jaunajā Ieteikumā minētajā tirgū Nr. 2. Piekļuves pienākuma noteikšanas mērķis komersantam ar būtisku ietekmi tirgū ir šī šķēršļa likvidācija. Tam blakus SIA „Lattelecom” bez saistībām attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam nebūtu motivācija nodrošināt galalietotājiem iespēja izvēlēties citus operatorus un citiem komersantiem nebūtu iespēja piedāvāt operatora izvēli.

- *Caurredzamības saistības*

Caurredzamības saistība nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa starpsavienojumu pakalpojumus no SIA „Lattelecom”. Zinot iespējamās izmaksas, komersanti var plānot starpsavienojuma ekspluatācijas uzsākšanu un arī ienākšanu tirgū, vai balstoties uz ekonomiskiem apsvērumiem to turpmāko attīstību.

- *Vienlīdzīgas attieksmes saistības*

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, SIA „Lattelecom” nodrošina, ka tā būtiskā ietekme tirgū, netiek izmantota, lai:

- īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai SIA „Lattelecom”
- kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

- *Tarifu regulēšanas saistības*

Starpsavienojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents ikvienam komersantam - gan fiksētās izmaksas (tīklu starpsavienojuma līnijas izmaksas), gan mainīgās izmaksas (starpsavienojumu pakalpojumu tarifi). Piemērojot citiem komersantiem augstus tarifus komersants ar būtisku ietekmi situācijā, kad tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai starpsavienojumu tirgos un nodrošināt operatora izvēli. Papildus komersants ar būtisku ietekmi tirgū varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (starpsavienojumu izmaksas vairumtirdzniecības pusē un piemēram galalietotāja balss telefonijas cenas mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu komersantiem ienākšanu vai attīstību tirgū.

Tarifu regulēšana var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom”, pirmkārt, nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantēt SIA „Lattelecom” izmaksu un peļņas uzraudzību.

- *Atdalītas finanšu uzskaites saistības*

Atdalītas finanšu uzskaites saistības ierobežo, komersanta ar būtisku ietekmi tirgū iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības. Tam papildus, atdalīta finanšu uzskaites saistība dod Komisijai iespējas kontrolēt tarifu regulēšanas noteikumu ievērošanu. Piemēram, Komisija var izvērtēt, vai komersants ar būtisku ietekmi tirgū izmanto šķērssubsidēšanu starp regulētiem un neregulētiem pakalpojumiem.

9.5. Saistību efektivitātes analīze

9.5.1. SIA „Lattelecom” saistības

Virkne no SIA „Lattelecom” ar 2006.gada 30. jūnija lēmumu Nr.171 uzlikto saistību jau bija spēkā pirms pirmā tirgus analīzes apļa noslēgšanas. Komisija jau 2003.gadā

saskaņā ar likumu „Par telekomunikācijām” apstiprināja SIA „Lattelecom” starpsavienojuma pamatpiedāvājuma līgumu, ko jāpublicē SIA „Lattelecom” tīmekļa vietnē normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Komisijas 2005.gada 8.jūnijā arī pieņēma lēmumu Nr.140 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” starpsavienojumu pakalpojumu tarifu augšējo robežu”.

Kopš tā laikā SIA „Lattelecom” tirgus daļa tirgū Nr. 2 palika nemainīga pie gandrīz [REDACTED].

Pēdējos divos gados Komisija nav saņēmusi nevienu sūdzību par SIA „Lattelecom” publicēto starpsavienojumu pamatpiedāvājumu. Sniedzot atbildes uz Noteikumu 2.pielikumā uzdotajiem jautājumiem, viens komersants ([REDACTED]) norādīja, ka tam neizdevās noslēgt starpsavienojumu līgumu [REDACTED].

Ņemot vērā SIA „Lattelecom” līgumu skaitu (skatīt 47. tabulu), Komisija konstatē ka saistība publicēt starpsavienojumu pamatpiedāvājumu ir efektīvs līdzeklis, lai nodrošinātu skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus citiem komersantiem un neļautu SIA „Lattelecom” izmantot savu būtisko ietekmi un īpatsvaru tirgū 2.

47.tabula: SIA „Lattelecom” starpsavienojumu līgumi

Līdzējs	Līguma noslēgšanas datums	SP skaits	Starpsavienojuma ekspluatācijas uzsākšanas datums
[REDACTED]			
[REDACTED]			
[REDACTED]			
[REDACTED]			
[REDACTED]			

Komisija konstatē, ka SIA „Lattelecom” piemērotās saistības ir efektīvas un ierobežo SIA „Lattelecom” iespējas, izmantot savu dominējošo stāvokli tirgū 2. Tomēr tirgū 2 joprojām nepastāv ilgtspējīga konkurence. SIA „Lattelecom” noteiktās saistības ir joprojām nepieciešams konkurences nostiprināšanai un operatora izvēles nodrošināšanai, bet to atcelšana kaitētu konkurences situācijai apskatāmajā un saistītajos mazumtirdzniecības tirgos.

Ņemot vērā situāciju tirgū 2 Komisija konstatē, ka

1. nav nepieciešams noteikt SIA „Lattelecom” jaunas saistības;
2. nav nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar 2006.gada 30.jūnija lēmumu Nr.171 piemērotās saistības.

9.6. Secinājumi

Ņemot vērā, ka:

- situācija savienojumu uzsākšanas pakalpojumu fiksētajos elektronisko sakaru tīklā tirgos 2006. un 2007. gados nemainījās būtiski;
- SIA „Lattelecom” tirgus daļa savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā tirgū Latvijas Republikas teritorijā 2007. gadā joprojām bija gandrīz [REDACTED];
- citi komersanti nevar tikt uzskatīti par nozīmīgiem savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgus dalībniekiem.

Komisija secina, ka:

- piekļuves tirgus trūkums joprojām ir būtisks šķērslis ienākšanai tirgū 2;
- SIA „Lattelecom” joprojām atrodas dominējošā stāvoklī savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū;
- nepastāvot regulēšanai SIA „Lattelecom” būtu iespēja izmantot savu dominējošo stāvokli, lai:
 - īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret citiem komersantiem salīdzinājumā ar saistītajiem komersantiem vai SIA „Lattelecom”
 - kropļotu citu komersantu konkurētspēju vai, lai negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus ne tikai tirgū 2, bet arī uz mazumtirdzniecības tirgiem;
- ir nepieciešams, ka SIA „Lattelecom” nodrošina skaidrus pasākumu plānošanas apstākļus komersantiem, kas pieprasa starpsavienojumu pakalpojumus no SIA „Lattelecom”;
- ir nepieciešams regulēt SIA „Lattelecom” savienojumu uzsākšanas pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojumu tarifus, lai pirmkārt, tā nevarētu

izmantot nepietiekamo cenu starpību un, otrkārt, garantētu SIA „Lattelecom” izmaksu un peļņas uzraudzību.

- ir nepieciešams ierobežot SIA „Lattelecom” iespējas neievērot vienlīdzīgas attieksmes saistības.

Ievērojot iepriekš minēto Komisija neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumu Nr. Nr.171 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.

Saīsinājumi

BIT: būtiska ietekme tirgū

EK: Eiropas Komisija

ESL: Elektronisko sakaru likums

ET: Eiropas Kopienu Tiesas

SP: Starpsavienojumu punkts